

Toril Sivertsen

Saksbehandler Oskar Nyheim Pettersen

Vår ref. 2019/148

Deres ref.

Dato 11.01.2021

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Dispensasjon til begrenset bruk av snøskuter for kartlegging av samiske kulturminner 2021 - Knut og Toril Sivertsen

Vedtak

Knut Sivertsen og Toril Sivertsen gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark for begrenset bruk av snøskuter i forbindelse med kartlegging av samiske kulturminner i 2021.

Dispensasjon gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Dispensasjonen gis på følgende vilkår:

- All kjøring utenom angitte formål er forbudt.
- Dispensasjonen er gyldig i én dag i perioden 12. januar til 30. april 2021.
- Dispensasjon gjelder for inntil tre snøskutere.
- Dispensasjonen kan benyttes i området mellom Tollådalen, sør for Søndre Bjøllåvatn, Krukki, Flatfjellet mellom Hedningedalen og Stormdalen. Kjøring i Stallogropa skal unngås
- Kjøring er forbudt mellom 23:00 og 07:00.
- Kjøring skal unngås i påskeuka (mellom palmelørdag og 2. påskedag).
- Det skal tas hensyn til andre brukere av nasjonalparken og kjøringen skal unngås i påskeuka (mellom palmelørdag og 2. påskedag).
- Kulturminnene ligger i et viktig kalvingsland for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Distriktet v/ leder Per Guttorm Kuhmunen skal kontaktes før kjøring.
- Dispensasjonen må medbringes og det skal føres kjørebok før kjøring som skal forevises ved kontroll.

Det må også innhentes grunneiers tillatelse og dispensasjon fra lov om motorferdsel i utmark fra de aktuelle kommunene i området.

Bakgrunn

I epost 30. november 2020 søker Knut og Toril Sivertsen om tillatelse for bruk av snøskuter for å registrere og dokumentere samiske kulturminner i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Selv om de har foretatt tilsvarende registreringer tidligere, er det fortsatt behov for ytterligere dokumentering av allerede registrerte kulturminner og leiting etter kulturminner som ikke gjenfunnet. Etter samtale med Knut Sivertsen er det fortsatt stor sannsynlighet for å finne verdifulle spor og kulturminner i terrenget. Eventuelle funn av uregistrerte og nye kulturminner registreres, digitaliseres og gjøres tilgjengelig både for forvaltningen og øvrige gjennom kartportalen askeladden.

Knut og Toril Sivertsen fikk dispensasjon for tilsvarende aktivitet på styremøte 12. mars 2019 for registreringer i 2019. De fikk også dispensasjon på delegert myndighet for den samme aktiviteten for registreringer i 2020.

Knut og Toril Sivertsen er noen av de eldste pitesamene i området, og er blant få som kjenner til historien og den pitesamiske bruken av området. De kjenner til en del kulturminner i søndre del av Saltfjellet som bør bli dokumentert, slik at også disse kan gjøres tilgjengelig for kommende generasjoner. Det er i tillegg til Knut og Toril flere andre personer i området som regnes for å være resurspersoner og viktige i dette registreringsarbeidet. De ønsker derfor å bruke inntil tre snøskutere for at også en av disse personene skal få kunne være med. Å være flere vil dessuten gjøre aktiviteten tryggere. Kulturminnene ligger utilgjengelige og er vanskelig å merke seg for et utrent øye. De ønsker å benytte seg av snøskuter da det vil være vanskelig å få effektivitet i denne typen registreringer om man skulle ta seg inn til fots. I tillegg gjør alder og helse det vanskelig å skulle foreta registreringene på noen annen måte. Det er snakk om området Søndre Bjøllåvatn, Krukki, Flatfjellet, Hedningedalen og Stormdalen. De skal dokumentere store steinblokker/overnattingsplasser/gjømme plasser/offerplasser som også vil være lett synlige selv ved store snømengder.

Sidsel Bakke ansvarlig for kulturminner i Sametinget har tidligere uttalt: «Toril og Knut Sivertsen har utført flere prosjekter for å registrere samiske kulturminner, og har gjort et viktig arbeid med å dokumentere samisk bosetting og virksomhet i Tållådalen. Toril og Knut registrerte på vårvinteren 2019 en rekke kulturminner i Tållådalen. Prosjektet ble støttet av sametinget. Disse kulturminnene er det kun noen få personer som kjenner til. Det finnes ytterligere en del kulturminner i dette området som det er viktig å få dokumentert. Toril og Knut planlegger å få registrert disse i løpet av våren 2020, noe Sametinget vil støtte. Sametinget vil derfor anbefale at de får tillatelse til å bruke snøskuter i dette prosjektet».

Grunnlaget for avgjørelsen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og skal behandle dispensasjonssøknader for verneområdet. Ettersom tilsvarende saker har vært oppe til behandling i Midtre Nordland nasjonalparkstyre før, behandles saken av nasjonalparkforvalter på delegert myndighet.

Formålet med forskriften for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- a) et tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem med det naturlige naturmangfoldet, herunder arter, bestander, naturtyper, landskap og geologi
- b) variasjonsbredden av naturtyper og landskap med nord-sørgrensen for en rekke arter
- c) et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev
- d) et variert og storslått landskap
- e) et av Norges største isbremmassiver, Svartisen, med avsmeltningsområder og glasiale løsmasseavsetninger
- f) deler av kjerneområdet for norske grotte- og karstforekomster med, med Pikhågan, Jordtullasystemet, Marmorlottet og Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv
- g) de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene og Riebbievaggi
- h) et referanseområde for å følge utviklingen i naturen

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Gåsvatnan, Saltfjellet og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen, Fisktjønna og Semska-Stødi naturreservater bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

I utgangspunktet er det forbud mot all motorisert ferdsel i nasjonalparken, jfr. § 8. om motorferdsel. Aktiviteten det søkes om finnes heller ikke i lista over hva forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til. Forvaltningsmyndigheten kan imidlertid gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig gjennom naturmangfoldloven § 48.

Søknaden er også behandlet etter prinsippene i naturmangfoldlovens § 8-12.

Vurdering

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i verneområdet da dette kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelser, slitasje og støy.

Samtidig vet vi at ferdsel på snødekt mark i et begrenset tidsrom, vil ha liten innvirkning på vegetasjonen med hensyn til slitasje. Den omsøkte kjøringen er regulert ved at det er lagt begrensinger på ferdsele både mht. antall turer og en tidsramme.

Også dyrelivet, og spesielt rein på kalvingslandet kan forstyrres av motorferdsel. Derfor er det satt vilkår om at Saltfjellet reinbeitedistrikt skal kontaktes før kjøring. Den omsøkte motorferdselen skal skje i reindrifas kalvingsområde, som er svært viktig for reinen på vårvinteren. Det skal ikke kjøres dersom reinbeitedistriktet motsetter seg dette. Kjøring bør derfor skje så tidlig som mulig i den omsøkte perioden.

Det er både kjente jaktfalk- og fjellrevlokaliteter i området. Dette er arter som er sårbar for forstyrrelser i yngle- og hekketid. Det at jaktfalk og fjellrev benytter det omsøkte området i yngle- og hekketida, til tross for stor reindrifaktivitet på vårvinteren, tyder på at de her er relativt robuste ovenfor motorferdselen. Én tur med tre snøskutere i perioden 12.01-29.04 vurderes derfor ikke å til å være i strid med verneformålet eller å kunne påvirke dette nevneverdig.

Miljødirektoratet lanserte i 2015 en veileder om forvaltningas håndtering av kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven. I kapittel 5.2 «Registrering i verneområder» står det: «Det er et faktum at registrering av alle typer kulturminner i skog, fjell, utmark, kyst og under vann er mangelfull. Noe registrering er gjort i forbindelse med verneplanprosesser. Til tross for mangler i dagens databaser må målet på lengre sikt være å få til en kunnskapsbasert forvaltning av kulturminnene i nasjonalparker». Veilederen beskriver verneområdeforvaltningens rolle i registreringene: «Verneområdeforvaltningen har et ansvar for at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig, og bør initiere registreringer når en ser behov for dette». Resultatene fra kartlegginger legges i Askeladden (database for kulturminner), som forvaltninga benytter i sin saksbehandling. Den forespurte registreringa er ikke initiert av verneområdeforvaltningen, men forvaltninga bør likevel se positivt på initiativer utenfra som ønsker å få gjennomført kartlegginger i styrets områder. Funnene fra kartleggingene som ble gjennomført i 2019 ble presentert for befolkningen i Beiarn og nasjonalparkforvalter høsten 2019. Dette styrker den kulturmessige og sosiale verdiskapingen gjennom økt lokal stolthet og identitet ved bevisstgjøring og kunnskapsbygging om lokale natur- og kulturverdier. Det er også med på å styrke kunnskapsgrunnlaget for oss nasjonalparkforvaltere, og er viktige bidrag som vi kan nytte både i saksbehandling og besøksforvaltningen.

Et kulturminnesøk i Askeladden bekrefter at Knut og/eller Toril Sivertsen har gjennomført mange registreringer og er derfor viktig bidragsyter til databasen. Sammen med Rudolf Ingvaldsen, som også er tilsluttet det pitesamiske miljøet i Beiarn, har de til sammen registrert rundt 70 samiske kulturminner innen Saltfjellet- Svartisen nasjonalpark. Samiske kulturminner er en del av verneformålet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Sametinget har gitt sin tilslutning til søknaden og understreket viktigheten med å få dokumentert disse samiske kulturminnene da det kun er få gjenlevende som kjenner til disse. Med tanke på disse anbefalingene fra Sametinget, kulturminnenes beskrevne beliggenhet, og søkers alder vil bruk av snøskuter eventuelt helikopter på sommerstid være eneste mulige måte å få dokumentert kulturminnene på.

Med de vilkår som er satt vil skuterkjøring i dette omfanget ikke skade naturmangfoldet. Denne kjøringa sammen med annen lovlig kjøring i området vurderes ikke til å representere en for stor samlet belastning på økosystemet. Ved å unngå kjøring i påska vil man kunne begrense skuterkjøringas negative påvirkning på andre brukere av området. Dokumentasjon av samiske kulturminner kan dessuten bidra til å styrke verneformålet med å ivareta naturområder med samiske kulturminner slik at forvaltninga får kunnskap om disse i fremtidig saksbehandling.

Konklusjon

Knut og Toril Sivertsen gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet for å benytte snøskuter under registrering og dokumentasjon av kulturminner i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Med hilsen

Oskar Nyheim Pettersen
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Statskog Fjelltjenesten avd. Fauske Saltdal kommune	Postboks 63 Sentrum Kirkegt. 23	7801 8250	NAMSOS Rognan
Statskog Fjelltjenesten avd. Fauske Beiarn kommune	Postboks 63 Sentrum Kommunehuset, Nedre Beiarveien 906	7801 8110	NAMSOS Moldjord
Saltfjellet reinbeitedistrikt v/ Per Thomas Kuhmunen	Saltfjellveien 2086	8255	RØKLAND
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ